

Αμάρυνθος | ΑΝΑΖΗΤΩΝΤΑΣ
ΤΟ ΧΑΜΕΝΟ ΝΑΟ

- Η Ελβετική Αρχαιολογική Σχολή στην Ελλάδα
- Ερέτρια: μία πόλις της αρχαίας Ελλάδας
- Στα ίχνη της Αρτέμιδος
- *Agora*: από τα θρανία στην ανασκαφή

Η Ελβετική Αρχαιολογική Σχολή στην Ελλάδα

- Η ανακάλυψη της
αρχαίας Ελλάδας
- Ξένες Σχολές στην Αθήνα

1846 Γαλλική Σχολή
(Δελφοί, Δήλος, ...)

1872 Γερμανικό Αρχαιολογικό
Ινστιτούτο (Ολυμπία, Μυκήνες, ...)

1881 Αμερικάνικη Σχολή Κλασικών
Σπουδών
(Αγορά Αθηνών, Κόρινθος, ...)

1886 Βρετανική Σχολή
(Κνωσός, Σπάρτη, ...)

1975 Ελβετική Σχολή
(Ερέτρια)

Αρχαίο Θέατρο Ερέτριας, 1891 (Γερμανικό Αρχαιολογικό Ινστιτούτο Αθηνών)

Ερέτρια, σωστική ανασκαφή, 1969
(Denis Knoepfler)

Η Ελβετική Αρχαιολογική Σχολή στην Ελλάδα

1964 Ελβετοί αρχαιολόγοι
στην Ερέτρια

1975 Ίδρυση της Ελβετικής
Αρχαιολογικής Σχολής στην Ελλάδα
(ΕΣΑΕ)

1983 Έδρα στη Λωζάννη.
Διευθυντής της, ένας Καθηγητής
Κλασικής Αρχαιολογίας στο
Πανεπιστήμιο
της Λωζάννης

Γιατί η Ερέτρια;

- Σύγχρονος οικισμός χτισμένος το 1834 στα ερείπια της αρχαίας πόλης
- Τουριστική ανάπτυξη τη δεκαετία του 1960
- Σωστικές ανασκαφές από Ελβετούς αρχαιολόγους

Αρχαιολογικό Μουσείο Ερέτριας

Αμάρυnthος | ΑΝΑΖΗΤΩΝΤΑΣ
ΤΟ ΧΑΜΕΝΟ ΝΑΟ

Γιατί η Ερέτρια;

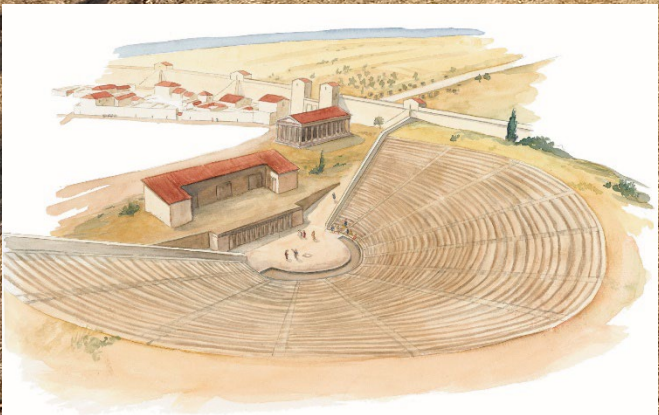
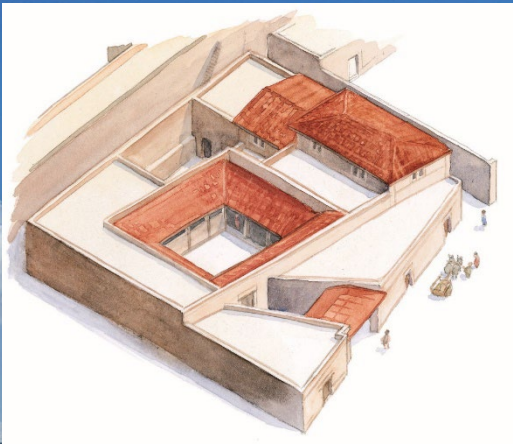
- Μουσείο με μόνιμη έκθεση, αποθήκη αρχαιολογικού υλικού και εργαστήριο συντήρησης
- Σπίτι της Ανασκαφής με ξενώνα και βιβλιοθήκη

Σπίτι της Ανασκαφής

Ερέτρια, αρχαιολογικό πάρκο

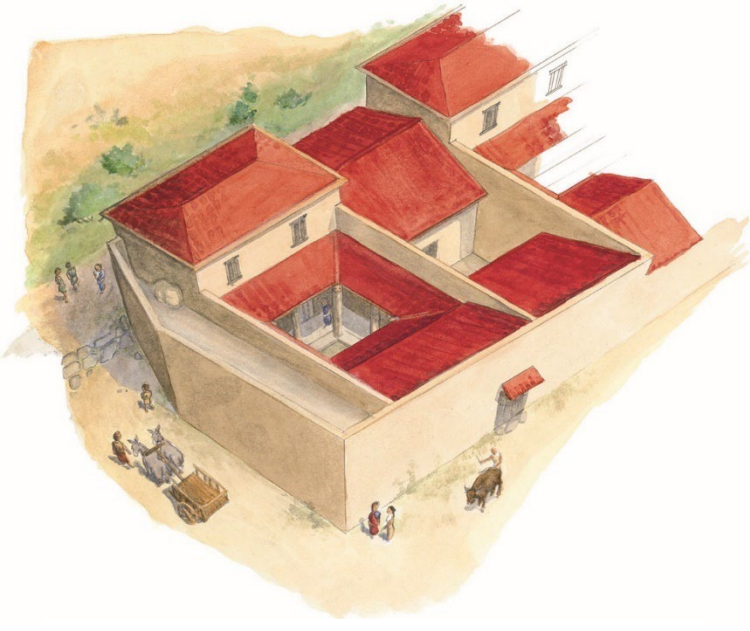

Ἐρέτρια, Δυτική Συνοικία και Ακρόπολη

- **Ερέτρια: μία πόλις της αρχαίας Ελλάδας**
- **Πολυτελείς κατοικίες**
- Ιερά Απόλλωνα, Αθηνάς, Διονύσου, Δήμητρας, Ίσιδος, ...
- Οχυρώσεις, αγορά, θέατρο, γυμνάσιο,...

Περί το 725 π.Χ.

Περί το 525 π.Χ.

Αμάρυνθος | ΑΝΑΖΗΤΩΝΤΑΣ ΤΟ ΧΑΜΕΝΟ ΝΑΟ

- Ερέτρια: μία πόλις της αρχαίας Ελλάδας
- Πολυτελείς κατοικίες
- Ιερά Απόλλωνα, Αθηνάς, Διονύσου, Δήμητρας, Ίσιδος, ...
- Οχυρώσεις, αγορά, θέατρο, γυμνάσιο,...

Θέατρο

- Ερέτρια, μία πόλις της αρχαίας Ελλάδας
- Πολυτελείς κατοικίες
- Ιερά Απόλλωνα, Αθηνάς, Διονύσου, Δήμητρας, Ίσιδος, ...
- Οχυρώσεις, αγορά, θέατρο, γυμνάσιο,...

Γυμνάσιο

Η γένεση της πόλις

13ος – 12ος αι. π.Χ.

Πτώση των μυκηναϊκών ανακτόρων

11ος – 10ος αι. π.Χ.

«Σκοτεινοί αιώνες»

9ος – 8ος αι. π.Χ.

«Γένεση» της πόλης-κράτους

- **Ανταλλαγές με την Ανατολή**
- Αποικισμός
- Αλφάβητο, έπη

Η γένεση της πόλις

13ος – 12ος αι. π.Χ.
Πτώση των μυκηναϊκών
ανακτόρων

11ος – 10ος αι. π.Χ.
«Σκοτεινοί αιώνες»

9ος – 8ος αι. π.Χ.
«Γένεση» της πόλης-κράτους

- Ανταλλαγές με την Ανατολή
- **Αποικισμός**
- Αλφάβητο, έπη

Οι πρώτες ελληνικές αποικίες

Εκτός των τειχών της πόλις

- Μεγάλη επικράτεια (1.400 χλμ²)
- Πολλοί οικισμοί και ιερά

**Πού βρίσκεται το
φημισμένο ιερό της
Αμαρυσίας Αρτέμιδος;**

Πώς ανακαλύπτουμε θαμμένες θέσεις

?

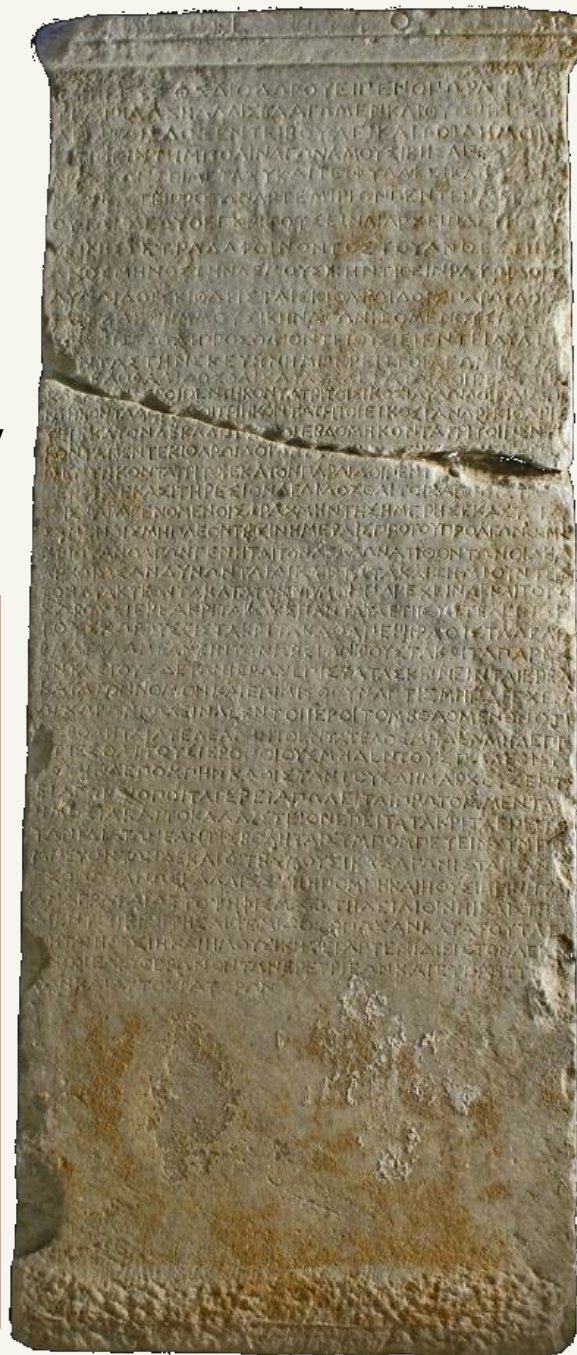
Στράβων, Χ, 10

ταύτης δ' ἐστὶ κώμη ἢ **Ἀμάρυνθος** ἀφ' **ἑπτὰ σταδίων** τοῦ τείχους.

Το χωριό Αμάρυνθος, σε απόσταση 7 σταδίων από τα τείχη της [Ερέτριας], ανήκει σε αυτήν. (=περ.1,6 χλμ.)

Τὴν δὲ δύναμιν τὴν Ἐρετριέων ἦν ἔσχον ποτὲ μαρτυρεῖ ἡ στήλη, ἣν ἀνέθεσάν ποτε ἐν τῷ ἱερῷ τῆς Ἀμαρυνθίας Ἀρτέμιδος· γέγραπται δ' ἐν αὐτῇ τρισχιλίοις μὲν ὀπλίταις ἑξακοσίοις δ' ἵππεῦσιν ἑξήκοντα δ' ἄρμασι ποιεῖν τὴν πομπήν·

Ἡ δύναμη που εἶχε κάποτε ἡ πόλις-κράτος τῆς Ερέτριας μαρτυρεῖται ἀπὸ μία στήλη, που εἶχαν κάποτε ἀνεγείρει οἱ ἴδιοι **στο ἱερό τῆς Ἀρτέμιδας στὴν Αμάρυνθο**. Ἡ στήλη φέρει ἐπιγραφή σύμφωνα με τὴν ὁποία ἀναφέρεται ὅτι τρεῖς χιλιάδες ὀπλίτες, ἑξακόσιοι ἱππεῖς καὶ ἑξήντα ἄρματα παρέλασαν σὲ μία μεγάλη πομπή.

Ο ἱερός νόμος τῆς Ερέτριας γιὰ τὴ γιορτὴ τῶν **Ἀρτεμισίων** (περὶ τὸ 338π.Χ.)

Θεοί!

Πρόταση τοῦ Εξήκεστου, γιού τοῦ Διόδωρου. Για νὰ μπορέσουμε νὰ γιορτάσουμε τὰ Ἀρτεμίσια με τὸν πιο ὄμορφο τρόπο καὶ γιὰ νὰ κάνουν τὴ θυσία ὅσο τὸ δυνατόν περισσότεροι, ἡ Βουλὴ καὶ ὁ Δῆμος ἀποφάσισαν ὅτι:

- ἡ πόλις νὰ καθιερώσει μουσικοὺς ἀγῶνες με ἑπταθλο χιλίων δραχμῶν πρὸς τιμὴ τῆς διαμεσολαβίτριας καὶ προστάτιδας θεᾶς καὶ νὰ προσφέρει ἀρνιὰ πέντε ἡμέρας πρὶν τὴ γιορτὴ τῶν Ἀρτεμισίων [...].
- νὰ διοργανώσῃ τις δοκιμασίες τοῦ μουσικοῦ ἀγῶνα [...].
- νὰ ἀπονεύμῃ (χρηματικά) ἑπταθλα σύμφωνα με τις ἀκόλουθες κατηγορίες [...].
- οἱ περιφέρειες (τῆς Ερέτριας) νὰ παρέχουν σφάγια πρὸς θυσία, βόδι, γιὰ ὅλα τὰ χρόνια.
- ὅποιος τὸ ἐπιθυμεῖ μπορεῖ νὰ πουλάει μέσα στο ἱερό ὅ,τι ἐπιθυμεῖ χωρὶς φόρο, καὶ χωρὶς ὁ ἴδιος νὰ πληρώνει φόρο [...].
- οἱ δήμαρχοι νὰ οργανώνουν τὴν πομπὴ πρὸς τὴν Ἀγορὰ [...].

Τὸ ψήφισμα νὰ γραφεῖ σὲ λίθινη στήλη καὶ νὰ στηθεῖ στο ἱερό τῆς Ἀρτέμιδος.

Οι αρχαίες πηγές

Στράβων, Χ, 10

ταύτης δ' ἐστὶ κώμη ἢ Ἀμάρυνθος ἀφ' ζ σταδίων τοῦ τείχους.

Το χωριό Αμάρυνθος, σε απόσταση 7 σταδίων από τα τείχη της [Ερέτριας], ανήκει σε αυτήν. (=περ.1,6 χλμ.)

Τὴν δὲ δύναμιν τὴν Ἐρετριέων ἦν ἔσχον ποτὲ μαρτυρεῖ ἡ στήλη, ἦν ἀνέθεσάν ποτε ἐν τῷ ἱερῷ τῆς Ἀμαρυνθίας Ἀρτέμιδος· γέγραπται δ' ἐν αὐτῇ τρισχιλίοις μὲν ὀπλίταις ἑξακοσίοις δ' ἵππεῦσιν ἑξήκοντα δ' ἄρμασι ποιεῖν τὴν πομπήν·

Ἡ δύναμη που εἶχε κάποτε ἡ πόλις-κράτος τῆς Ερέτριας μαρτυρεῖται ἀπὸ μία στήλη, που εἶχαν κάποτε ἀνεγείρει οἱ ἴδιοι **στο ἱερό τῆς Ἀρτέμιδας στὴν Αμάρυνθο**. Ἡ στήλη φέρει ἐπιγραφή σύμφωνα με τὴν ὁποία ἀναφέρεται ὅτι τρεῖς χιλιάδες ὀπλίτες, ἑξακόσιοι ἱππεῖς καὶ ἑξήντα ἄρματα παρέλασαν σε μία μεγάλη πομπή.

ζ = 7 (7 στάδια = 1,6 χλμ.)

Ανασκαφικές έρευνες

Αμερικάνικη Σχολή, 1891
Τάφος του Αριστοτέλη,
περίπου 2 χλμ. από την Ερέτρια

Ανασκαφικές έρευνες

**Ναός Αγίας Παρασκευής,
1,5 χλμ. από την Ερέτρια**

Οι αρχαίες πηγές

Στράβων, Χ, 10

ταύτης δ' ἐστὶ κώμη ἢ Ἀμάρυνθος ἀφ' ζ σταδίων τοῦ τείχους.

Το χωριό Αμάρυνθος, σε απόσταση 7 σταδίων από τα τείχη της [Ερέτριας], ανήκει σε αυτήν. (=περ.1,6 χλμ.)

ζ = 7 (7 στάδια = 1,6 χλμ.)

ξ = 60 (60 στάδια = 11 χλμ.)

Τὴν δὲ δύναμιν τὴν Ἐρετριέων ἦν ἔσχον ποτὲ μαρτυρεῖ ἡ στήλη, ἦν ἀνέθεσάν ποτε ἐν τῷ ἱερῷ τῆς Ἀμαρυνθίας Ἀρτέμιδος· γέγραπται δ' ἐν αὐτῇ τρισχιλίοις μὲν ὀπλίταις ἑξακοσίοις δ' ἵππεῦσιν ἑξήκοντα δ' ἄρμασι ποιεῖν τὴν πομπήν·

Ἡ δύναμη που εἶχε κάποτε ἡ πόλις-κράτος τῆς Ερέτριας μαρτυρεῖται ἀπὸ μία στήλη, που εἶχαν κάποτε ἀνεγείρει οἱ ἴδιοι **στο ἱερό τῆς Ἀρτέμιδας στὴν Αμάρυνθο**. Ἡ στήλη φέρει ἐπιγραφή σύμφωνα με τὴν ὁποία ἀναφέρεται ὅτι τρεῖς χιλιάδες ὀπλίτες, ἑξακόσιοι ἱππεῖς καὶ ἑξήντα ἄρματα παρέλασαν σε μία μεγάλη πομπή.

Χάρτες, τοπωνύμια και περιηγητές του 19ου αιώνα

Χάρτης (1830) από την
Εκστρατεία του Μορέως

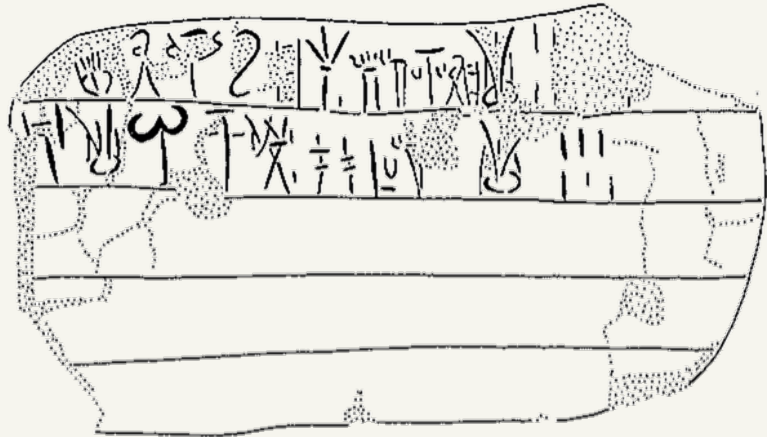
Παλαιοεκκλησιές

Οι αρχαίες πηγές

Πήλινη πινακίδα
Γραμμικής Β΄
από το μυκηναϊκό
ανάκτορο των Θηβών
(12ος αιώνας π.Χ.)

- .1 ma-ri-ne-we-ja-i , / a₃-ki-a₂-ri-ja
- .2 a-ma-ru-to-de , / pa-pa-ra-ki
- .3-5] vacant

Λευκαντί

Παλαιοεκκλησιές

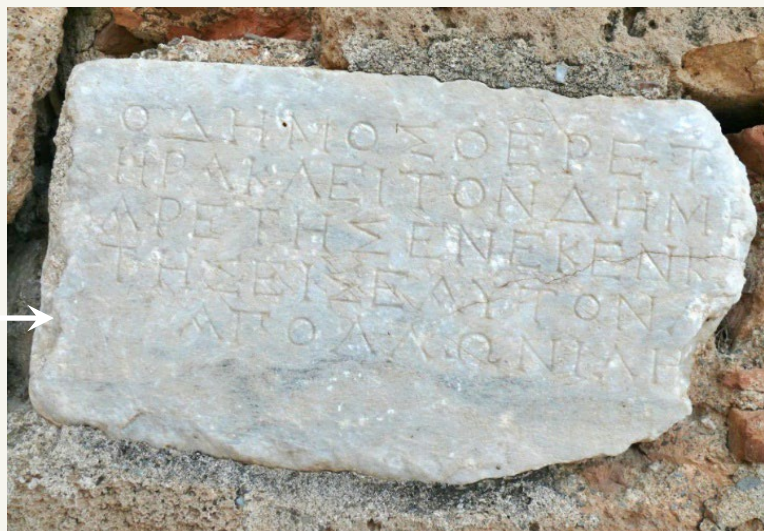

Αναζητώντας ορατά κατάλοιπα: οι επιφανειακές έρευνες πεδίου

Αναζητώντας ορατά κατάλοιπα: τα σπόλια

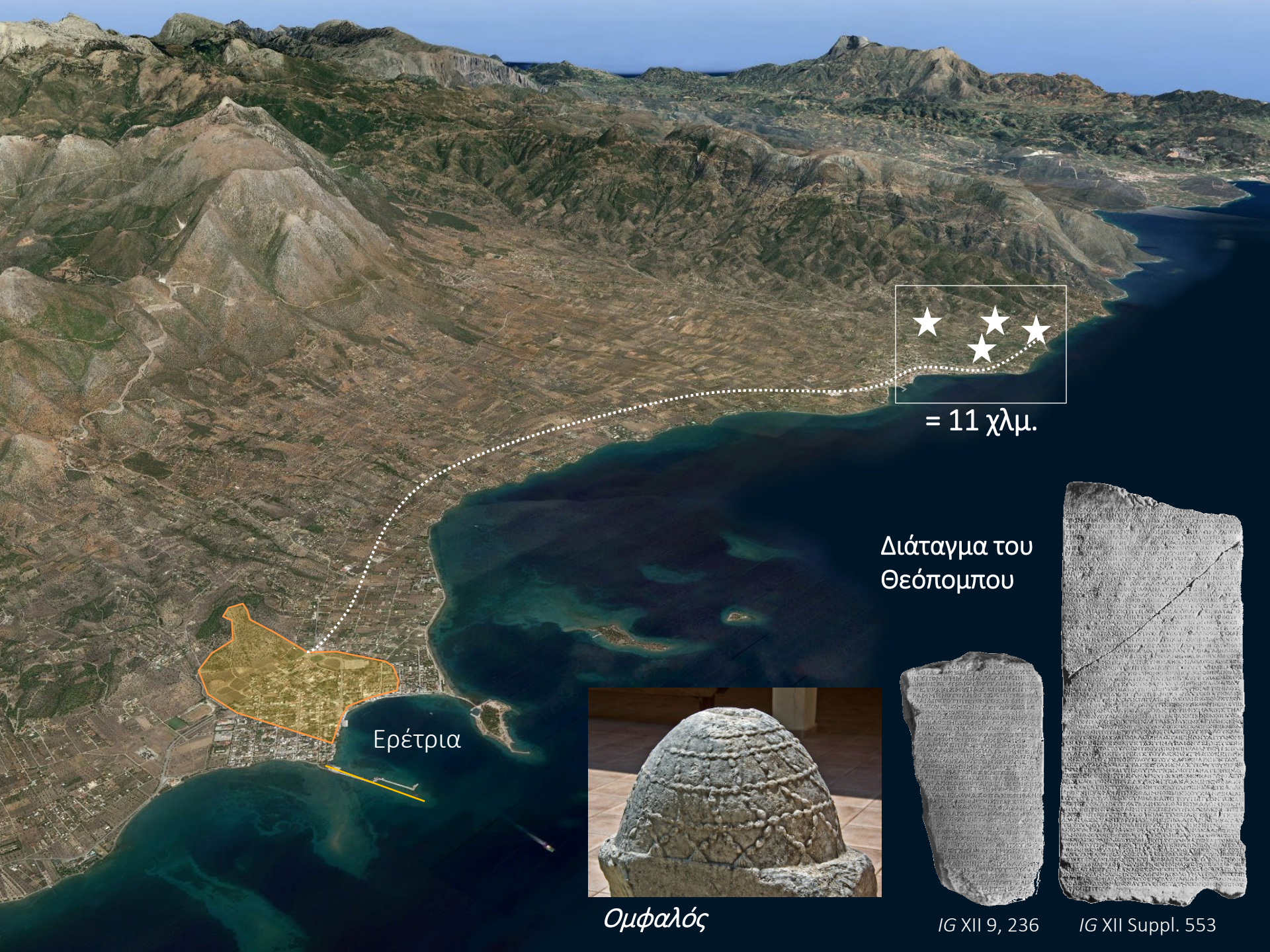

Ναός της Παναγίτσας,
10 χλμ. από την Ερέτρια

Ιερός νόμος των *Αρτεμισίων*
Εντοπίστηκε 50 χλμ. από την
Ερέτρια!

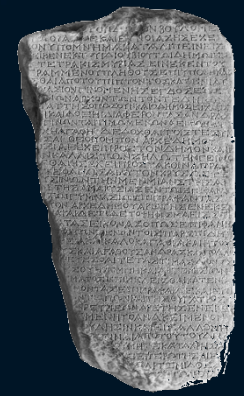
= 11 χλμ.

Ερέτρια

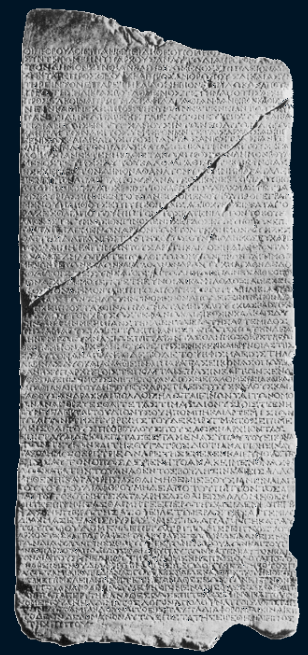
Διάταγμα του Θεόπομπου

Ομφαλός

IG XII 9, 236

IG XII Suppl. 553

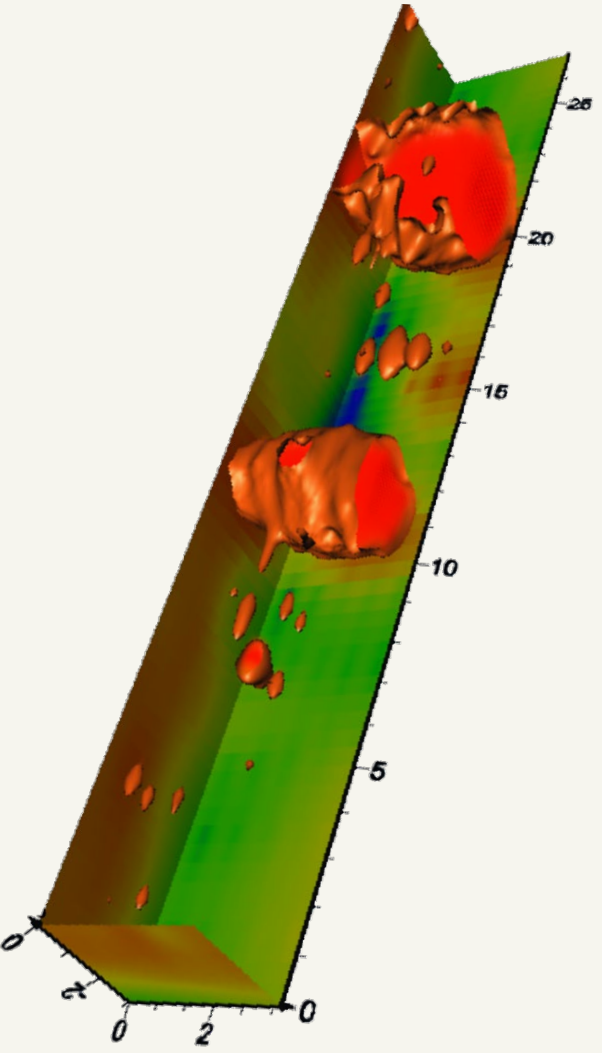
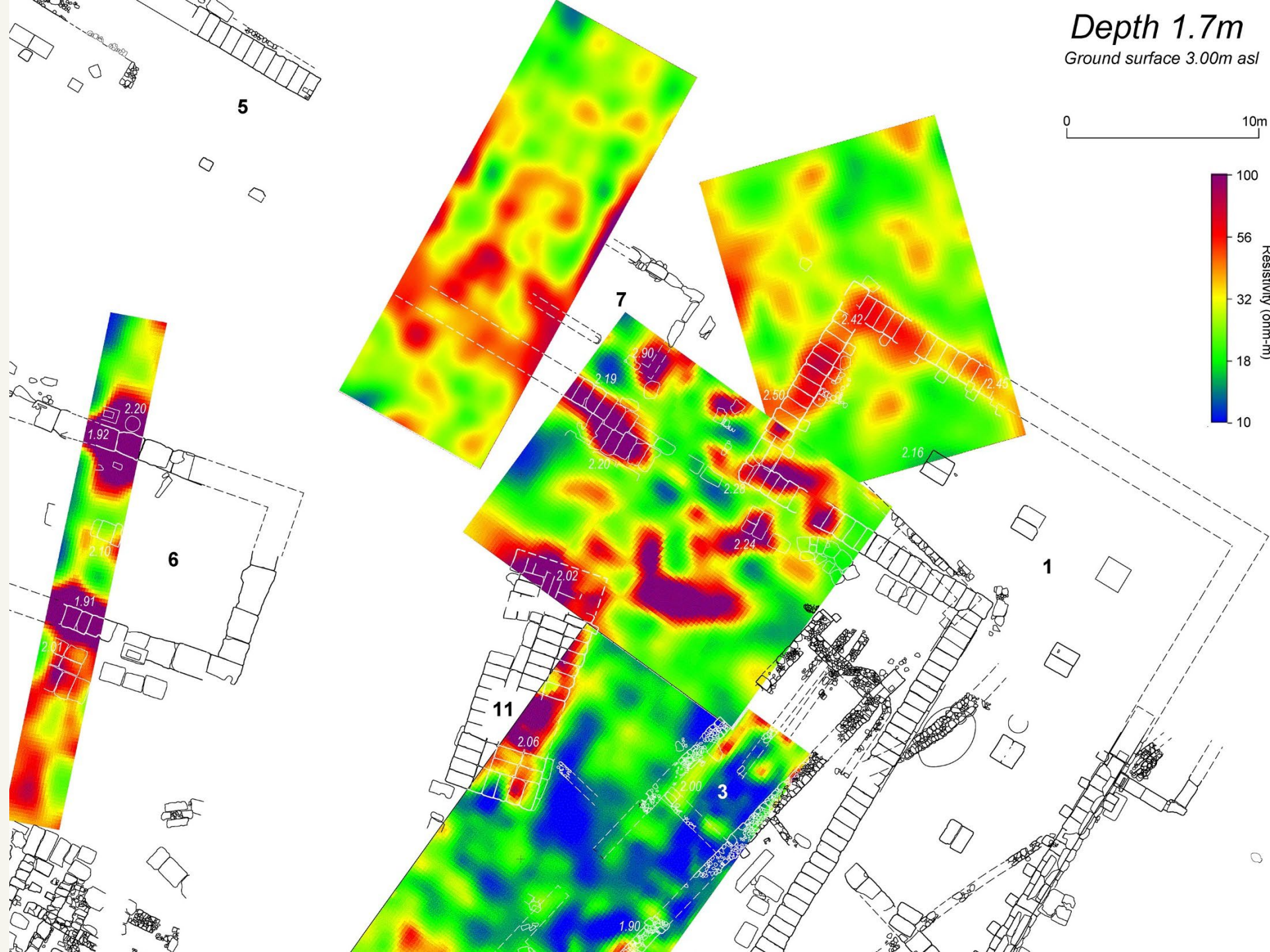
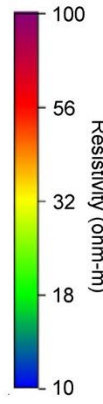

Αναζητώντας μη ορατά κατάλοιπα: η γεωφυσική έρευνα

Depth 1.7m
Ground surface 3.00m asl

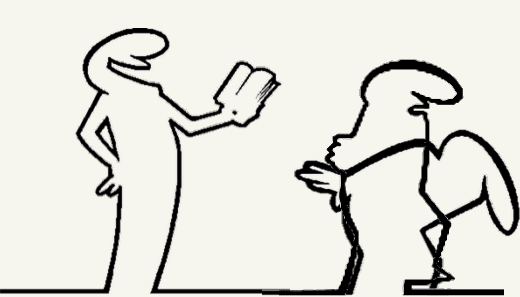
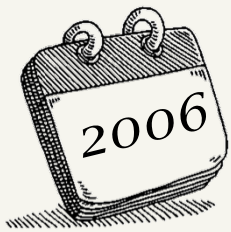
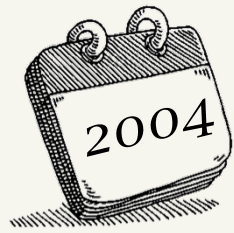
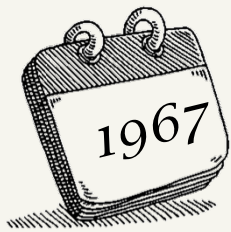

Αμάρυθος

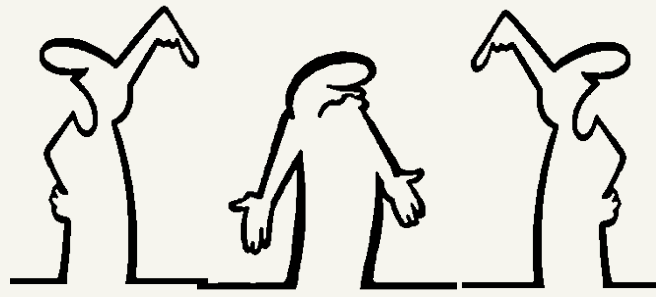
ΑΝΑΖΗΤΩΝΤΑΣ
ΤΟ ΧΑΜΕΝΟ ΝΑΟ

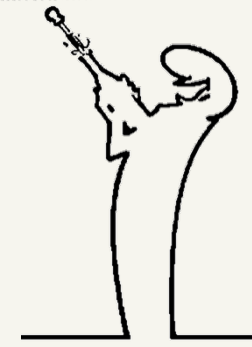
D. Knoepfler

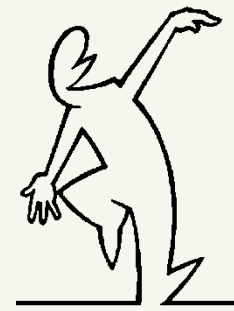
επιφανειακή... τομές... τύχη!

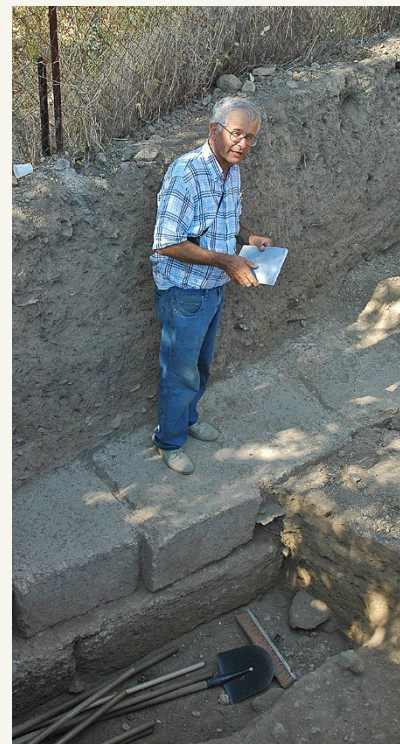
ανασκαφές...

εύρηκα!

ναός

1971

Καθ. Denis Knoepfler

2020

Σεπτέμβριος
2007

Σεπτέμβριος

2017

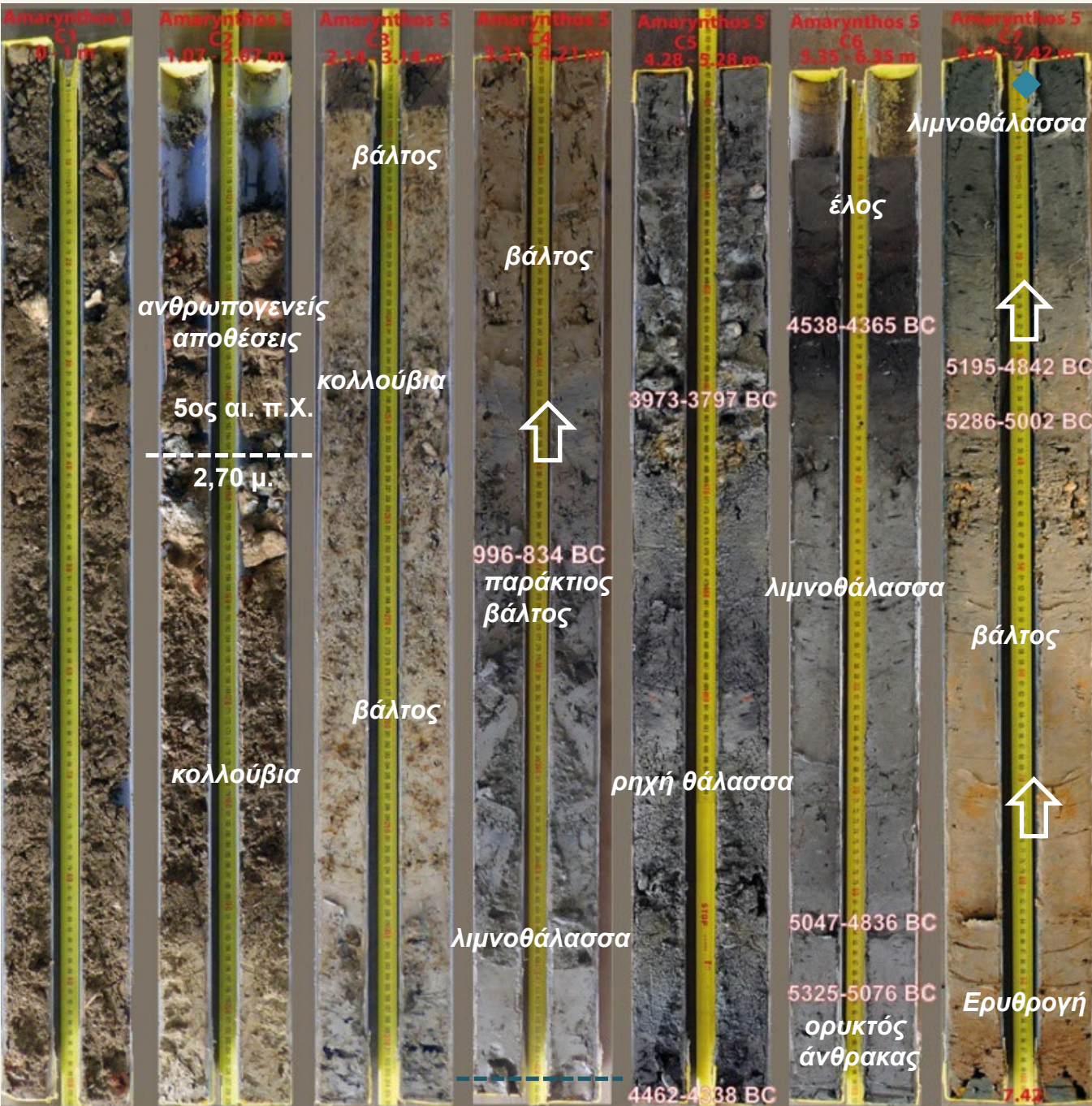
Ένας τόπος λατρείας χιλιών χρόνων

Κάτοψη του χώρου του ιερού

- Μεσαιωνική περίοδος (14^{ος}-15^{ος} αι. μ.Χ.)
- Ρωμαϊκή περίοδος (1^{ος}-3^{ος} αι. μ.Χ.)
- Ελληνιστική περίοδος (3^{ος}-1^{ος} αι. π.Χ.)
- Κλασική περίοδος (5^{ος} -4^{ος} αι. π.Χ.)
- Αρχαϊκή περίοδος (7^{ος} -6^{ος} αι. π.Χ.)
- Γεωμετρική περίοδος (10^{ος} -8^{ος} αι. π.Χ.)
- Μυκηναϊκή περίοδος (12^{ος} -11^{ος} αι. π.Χ.)

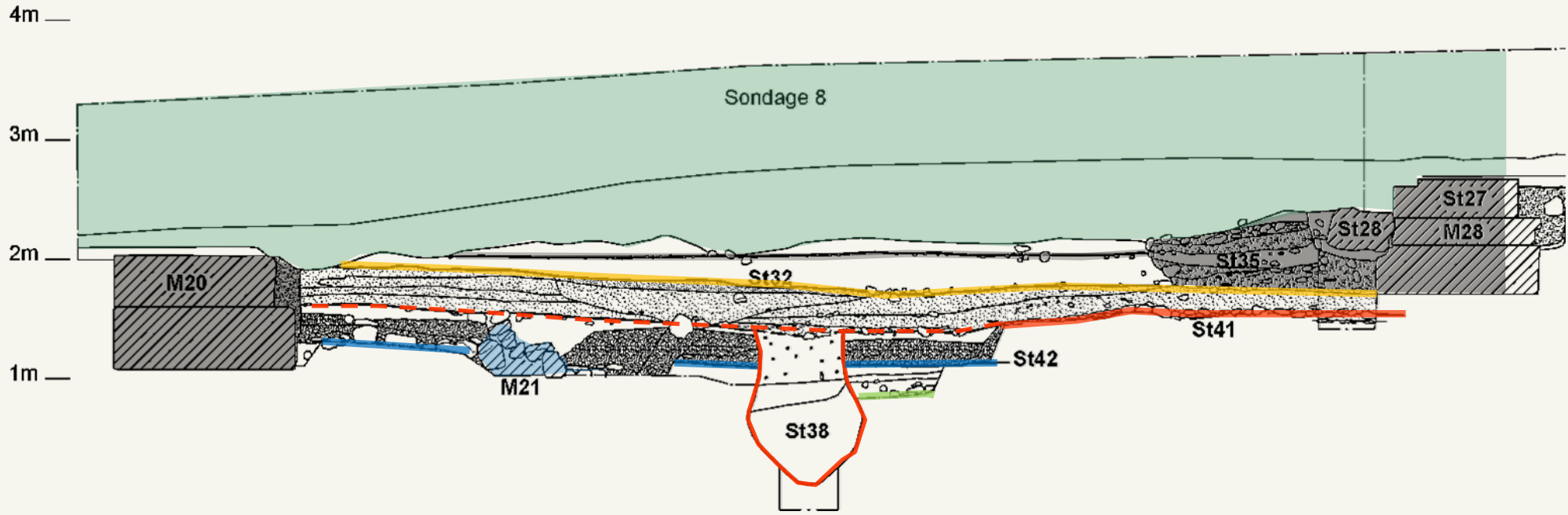

Ταξίδι στα βάθη της γης

Η στρωματογραφία

- Δρόμος (τέλη 5ου αι. π.Χ.)
- Τοίχος και δάπεδο (8ος-10ος αι. π.Χ.)
- Δρόμος και λάκκος (7ος αι. π.Χ.)
- Λιθосωρός (12ος-11ος αι. π.Χ.)

Εξέλιξη των αντικειμένων (η «χρονο-τυπολογία»)

Εξέλιξη φιάλης της Coca Cola

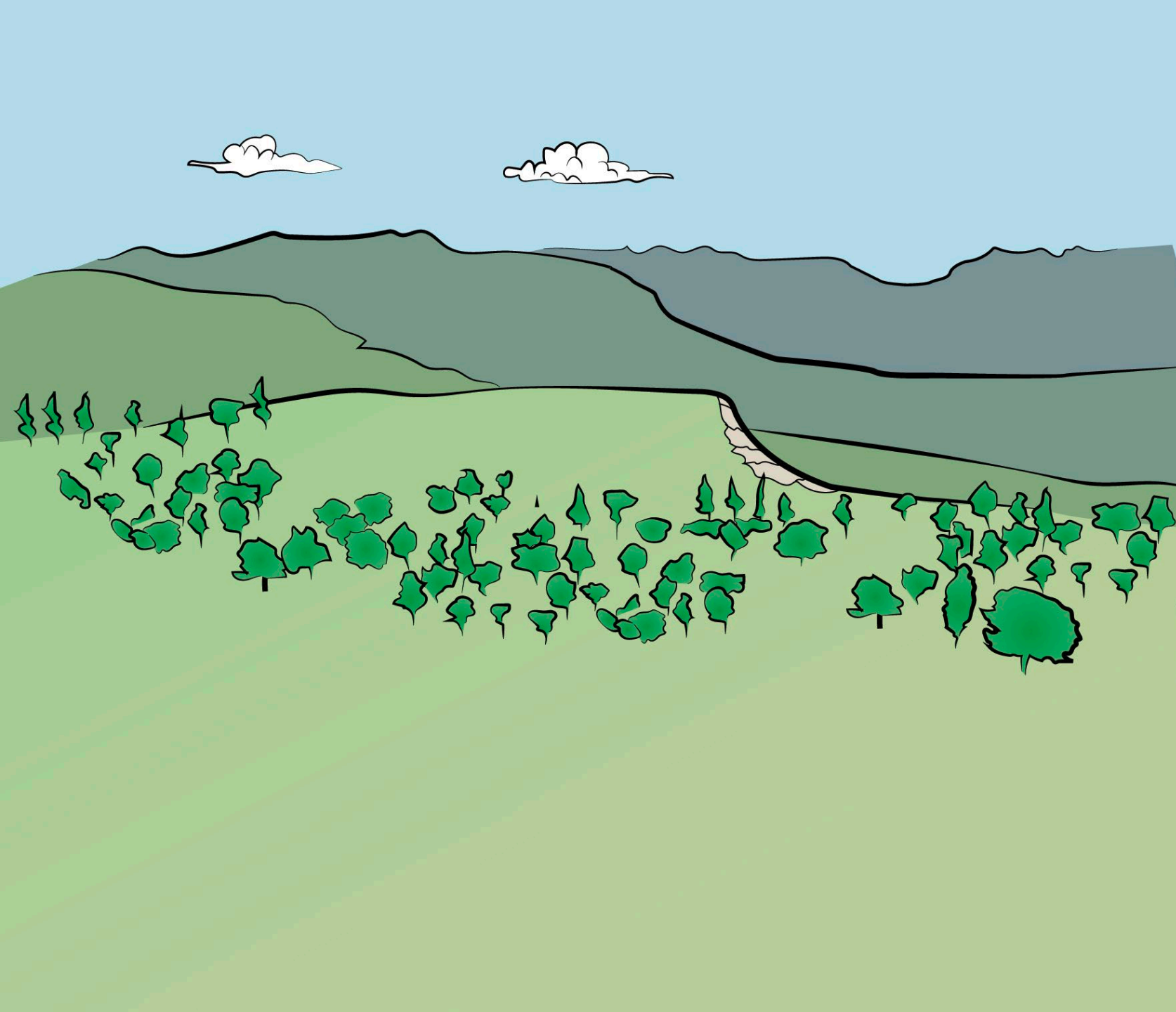
Εξέλιξη αρχαιοελληνικού αμφορέα

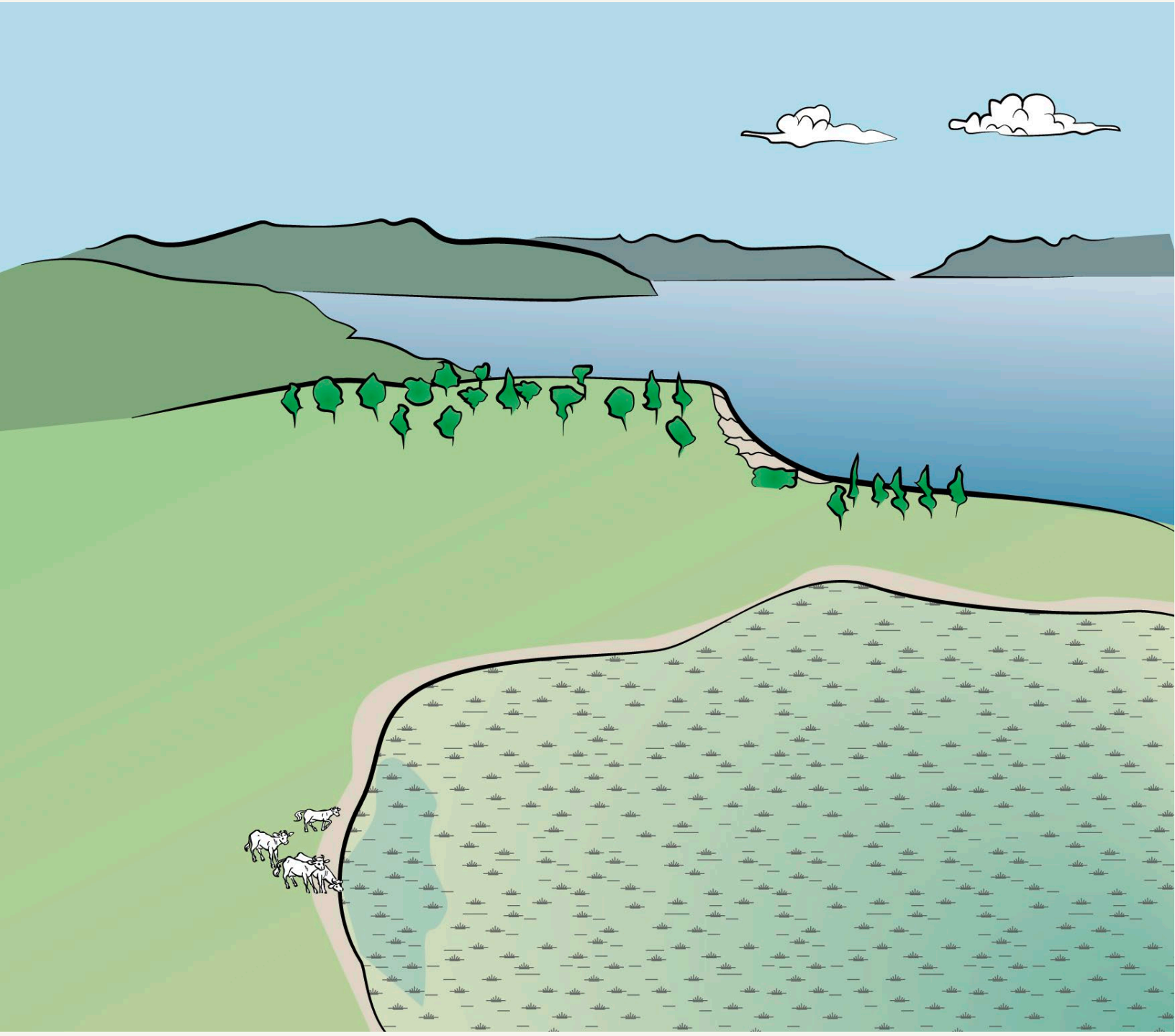

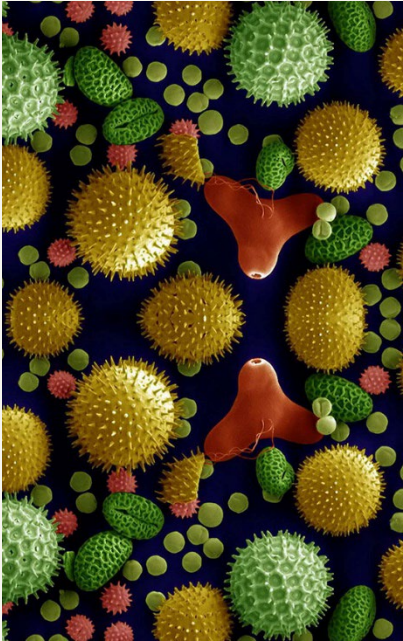
10.000 π.Χ.

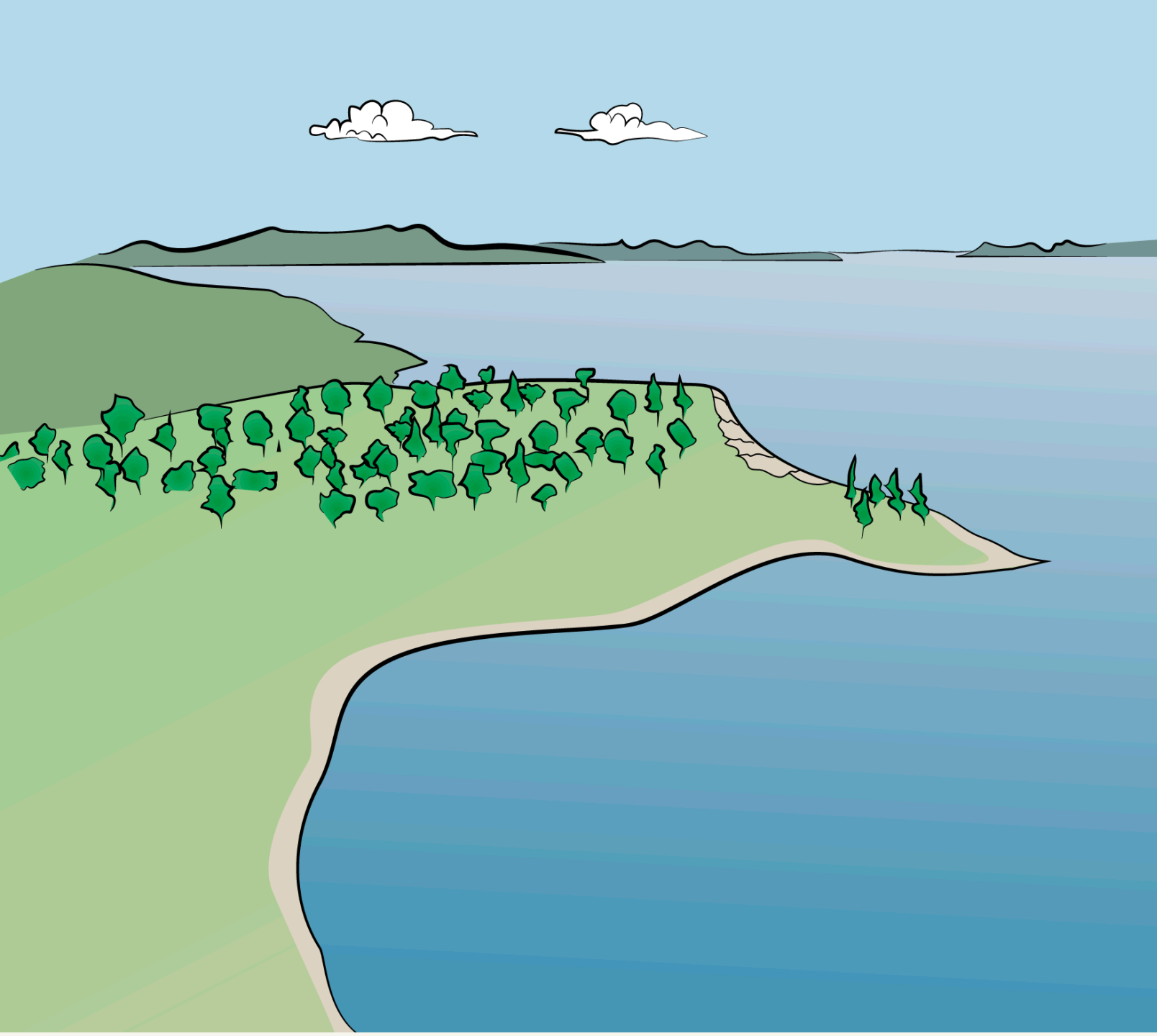

4.500 π.Χ.

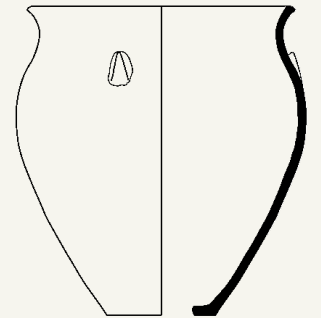
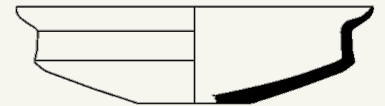
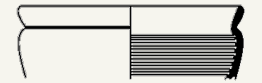
4.000 π.Χ.

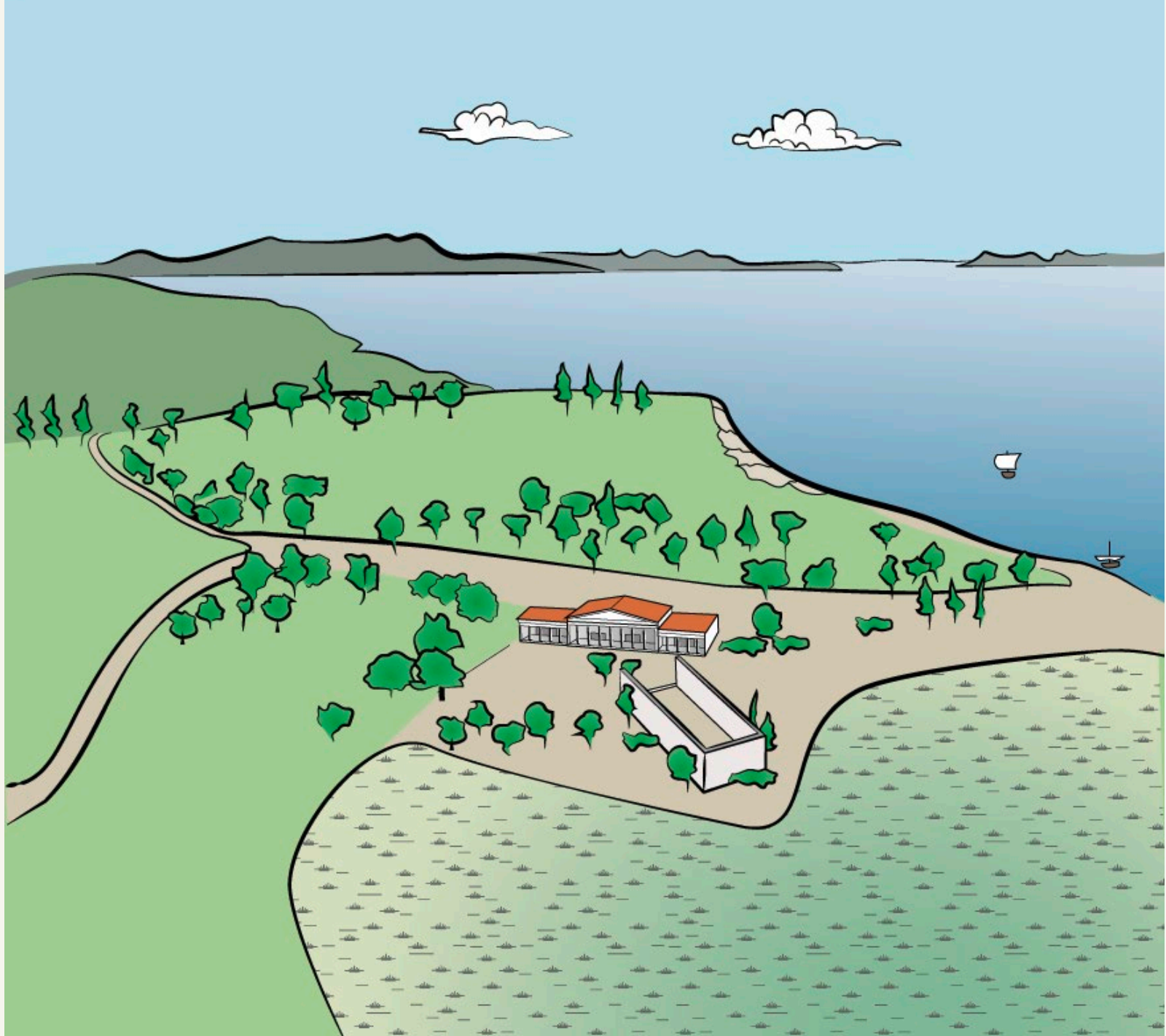

2.500 π.Χ.

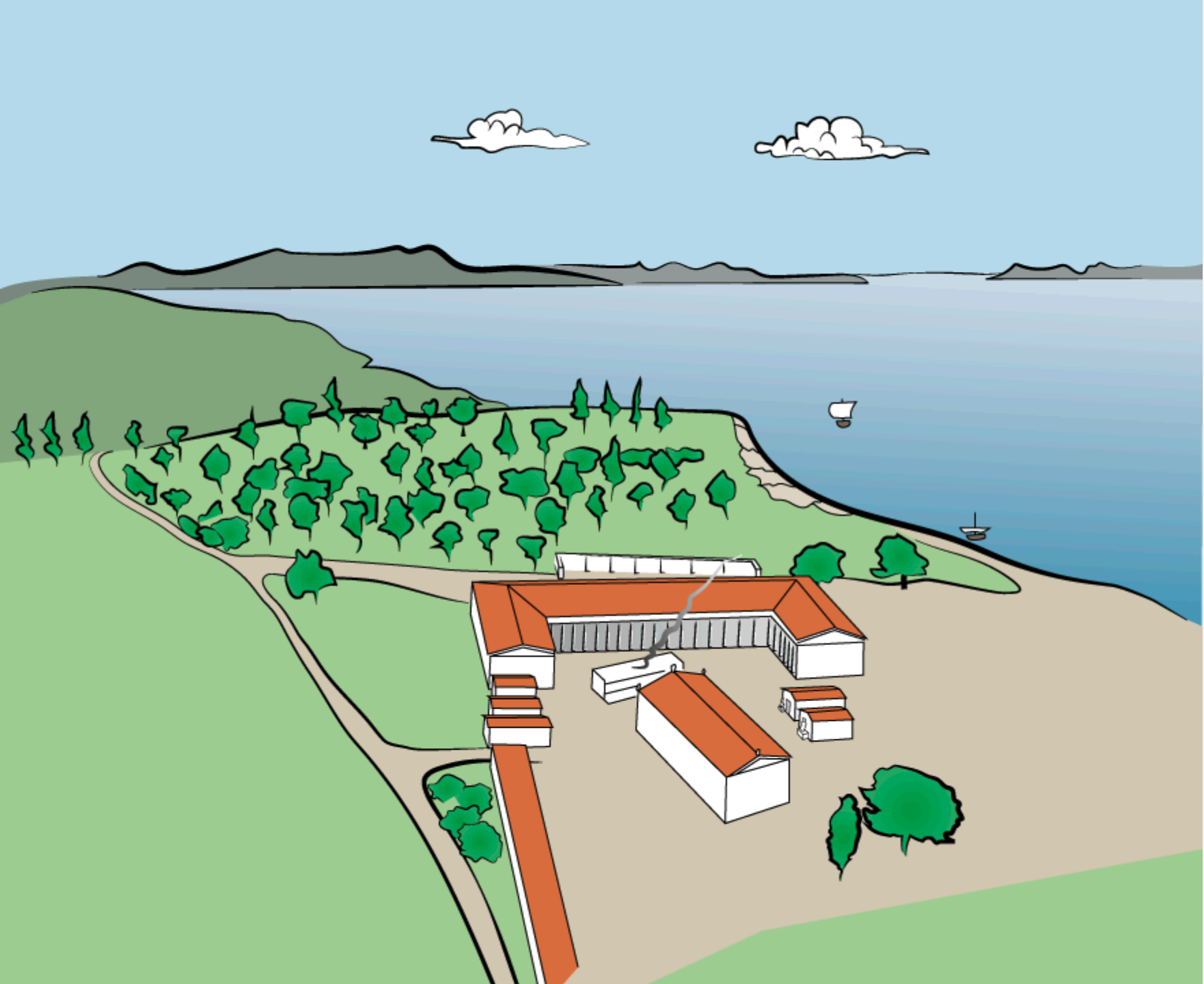

600 π.Χ.

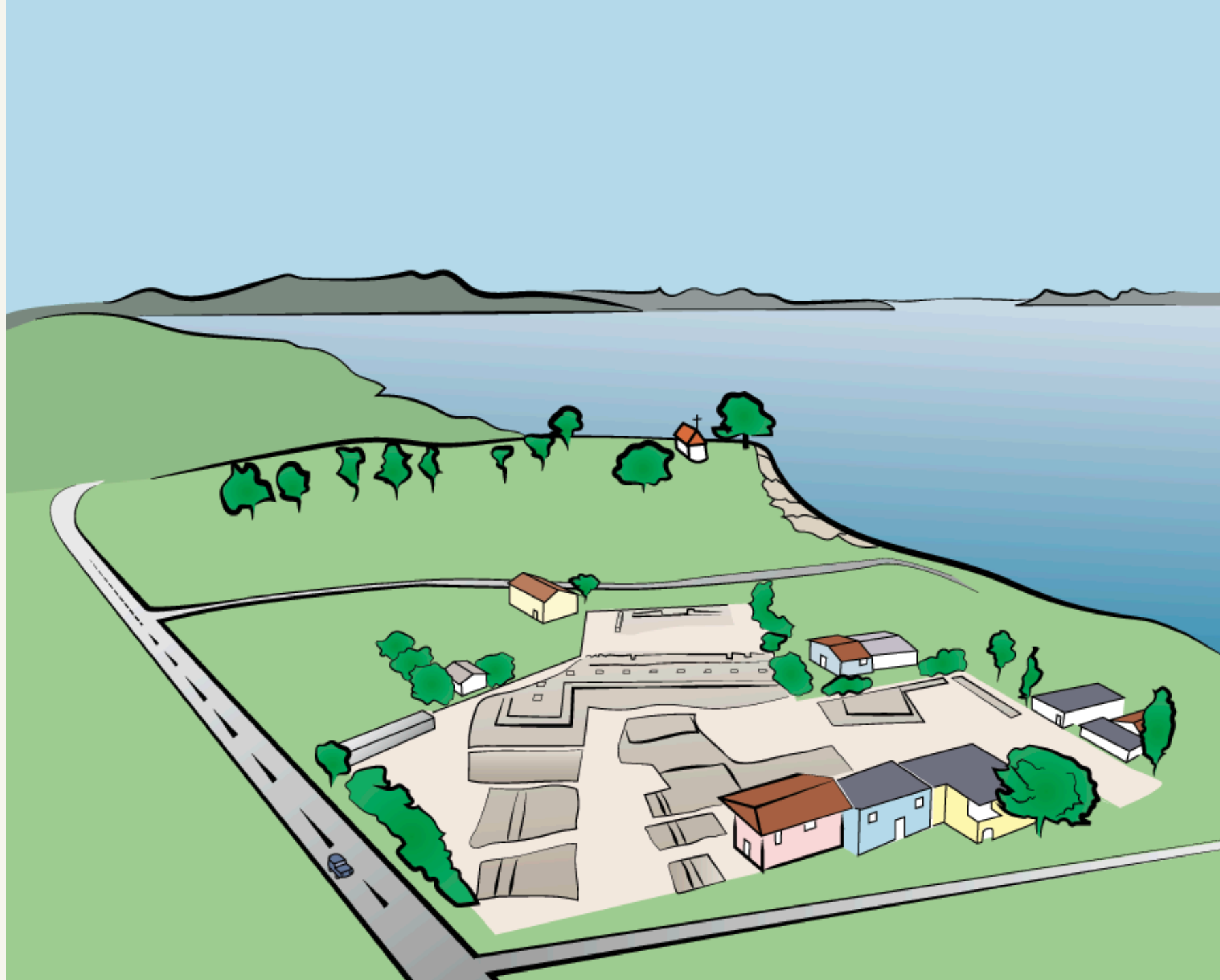
300 π.Χ.

2cm

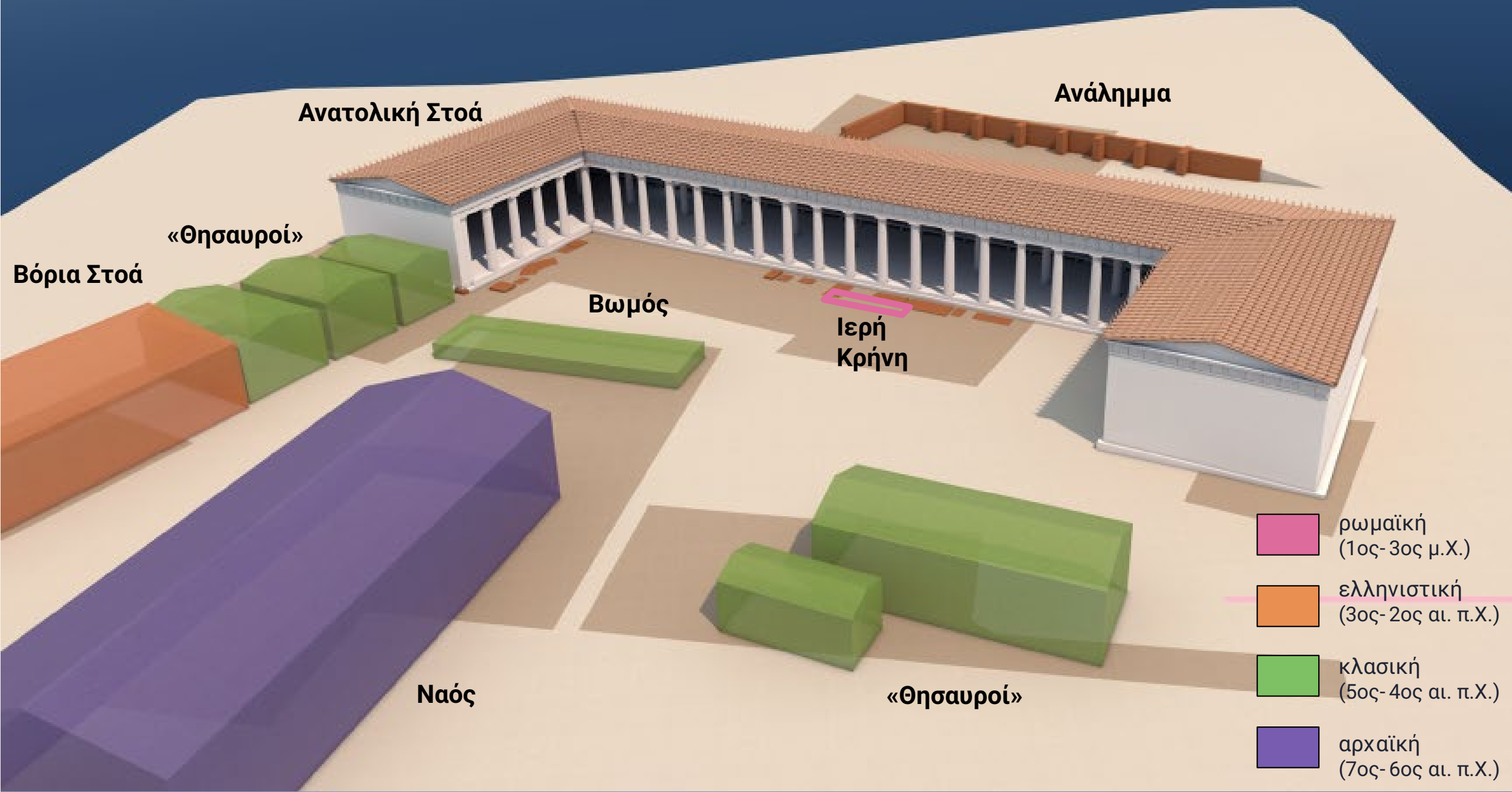

Σήμερα

Ανατολική Στοά

Ανάλημμα

«Θησαυροί»

Βόρεια Στοά

Βωμός

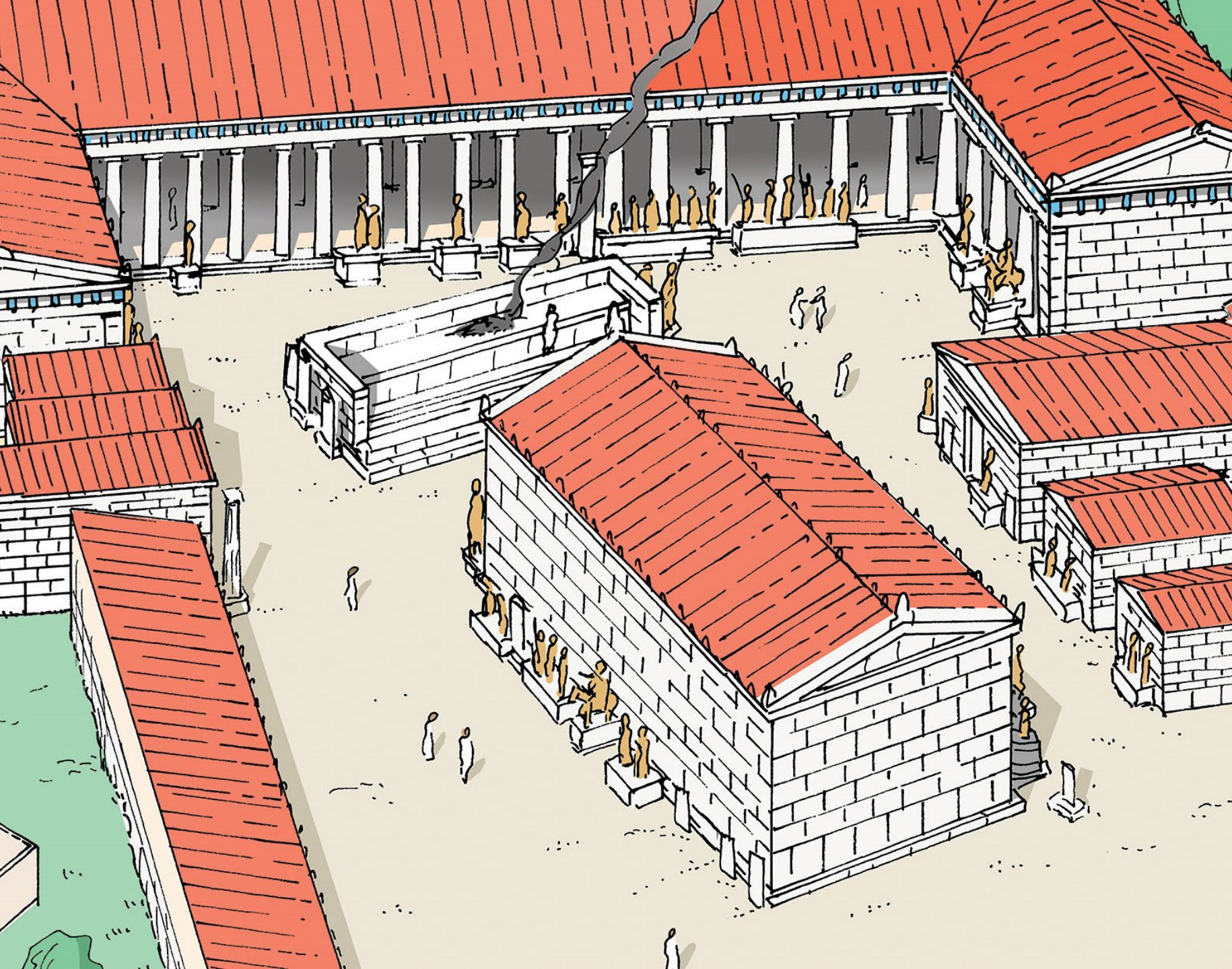
Ιερή Κρήνη

Ναός

«Θησαυροί»

- ρωμαϊκή (1ος-3ος μ.Χ.)
- ελληνιστική (3ος-2ος αι. π.Χ.)
- κλασική (5ος-4ος αι. π.Χ.)
- αρχαϊκή (7ος-6ος αι. π.Χ.)

Ο Ναός

Ο Ναός της Αρτέμιδος
σύμφωνα με το
βιντεοπαιχνίδι...

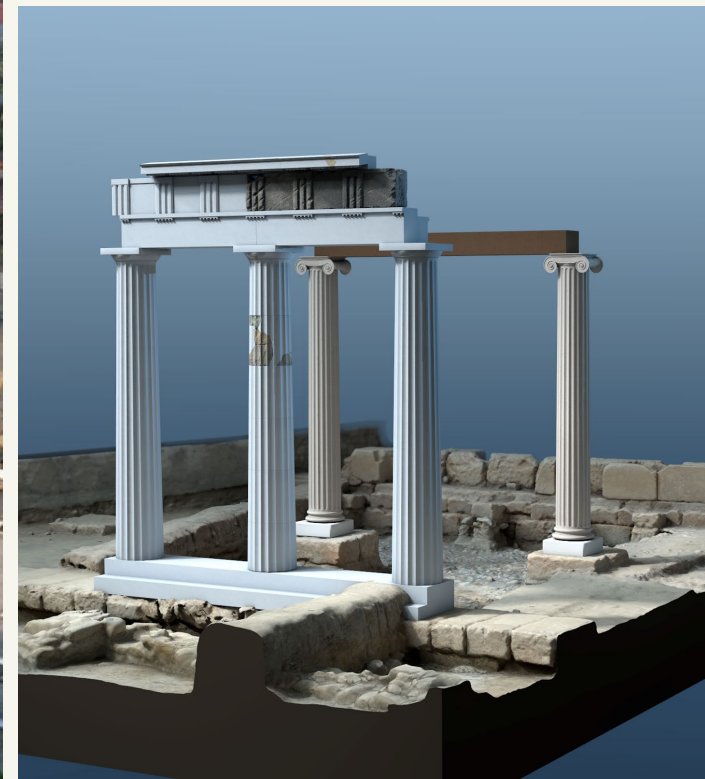
Assassin's Creed Odyssey

Η Στοά

Η στοά δηλώνει το ανατολικό όριο του ιερού και χρησιμεύει ως στεγασμένος χώρος συνάθροισης, προστατεύοντας από τα καιρικά φαινόμενα.

Οι «Θησαυροί»

Θρησκευτικά οικοδομήματα σε σχήμα μικρού ναού, στα οποία φυλάσσονται πολύτιμα αναθήματα και αγάλματα αφιερωμένα από ισχυρούς πολίτες ή πόλεις-κράτη.

Ο Βωμός

Στις θρησκευτικές εορτές, οι συμμετέχοντες κατανάλωναν από κοινού το κρέας των θυσιασμένων ζώων, εκτός από τα κομμάτια που προορίζονταν για τους θεούς και τα οποία καίγονταν στο βωμό.

Η Ιερή Κρήνη

Πάνω από 180 χάλκινα νομίσματα εντοπίστηκαν στα σκαλοπάτια και στο δάπεδο, δηλώνοντας ότι η κρήνη θα είχε και λατρευτική χρήση, όπως αυτή των «σιντριβανιών των ευχών».

Δημόσια Επιγραφή

Ως πρώτο σκαλί της κρήνης είχε χρησιμοποιηθεί μία μεγάλη μαρμάρινη επιγραφή. Πρόκειται για σημαντικό κείμενο συνθήκης μεταξύ Ερέτριας και Στύρων, μίας μικρή πόλη στη Νότια Εύβοια, η οποία προσχώρησε στην επικράτεια της Ερέτριας στα τέλη του 5ου αι. π.Χ.

ΑΡΤΕΜΙΔΙΑ ΑΠΟΛΛΩΝΙΑ ΛΗΤΩ

Αναθηματική επιγραφή

Πολυάριθμα αγάλματα θα ήταν στημένα στο ιερό ως αναθήματα εύπορων Ερετριέων, τα οποία θα είχαν αφιερώσει στη Απολλώνεια Τριάδα: Άρτεμις, Απόλλωνα και Λητώ.

Αμάρυνθος ΣΕ ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΤΟΥ ΧΑΜΕΝΟΥ ΝΑΟΥ ΙΕΡΟ ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΠΛΗΝΗΤΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ ΣΥΜΜΕΤΕΧΕΤΕ! FR DE EL

Ο ιστότοπος «Αμάρυνθος» είναι ένα εργαλείο διαμεσολάβησης που επιτρέπει σε εκπαιδευτικούς και μαθητές να μνηθούν στην επικαιρότητα της ελληνικής αρχαιολογίας μέσω της επαφής με επιστήμονες. Είστε καθηγητρια/τής; **Ανακαλύψτε** το υλικό μας και λάβετε μέρος στις δραστηριότητές μας

Συμμετέχετε!

ΙΕΡΟ ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ
Το Αρτεμίσιο της Αμαρύνθου

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Εκπαιδευτικές δραστηριότητες

ΙΕΡΟ ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ
Το ιστορικό της ανακάλυψης του Αρτεμίσιου

ΠΛΗΝΗΤΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ
Σε αναζήτηση του χαμένου ναού - βίντεο

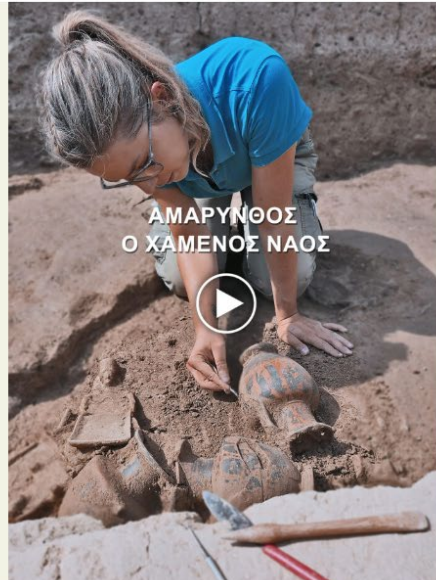

ΙΕΡΟ ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ
Διαδραστική επίσκεψη

Μια αναδρομή στην ανακάλυψη του ιερού της Αρτέμιδος στην Αμάρυνθο μέσα από τα μάτια των αρχαιολόγων και των φοιτητριών/ων που συμμετείχαν σε αυτή την ξεχωριστή περιπέτεια.

ΑΝΑΚΑΛΥΨΤΕ ΤΗΝ ΤΑΙΝΙΑ!

ΑΜΑΡΥΝΘΟΣ
Ο ΧΑΜΕΝΟΣ ΝΑΟΣ

<https://agora.esag.swiss/el/>